

Tutu t̄aa racha'nu Paulu nuu ndian ch̄inuni ñuu Efesu

T̄achi Paulu iin tutu nuu ñivi Efesu

1 ¹Yu'u Paulu, ra k̄uu tatun Jesucristu takua k̄uuni Ndioo ña na kui, t̄ai ma tutu i'ya kuenda ma ñivi ìyo ñuu Efesu, ndian k̄uu ñivi Ndioo, ndian ch̄inuni ma tu'un ma Jesucristu. ²Ma Ndioo, ra k̄uu Tatá yo chi'in ma Racha'nu Jesucristu, na ku'va ra ma ñamani ra chata ndo, ta na ja'a ra ña na koo taxiin anima ndo ndia.

Ma Cristu k̄uu ra j̄a'í ra yo

³Na jaka'nu yo ma Racha'nu Ndioo ra k̄uu Tatá ma Racha'nu Jesucristu, vati ch̄a'a ña ndō'iin yo chi'in Jesucristu ta j̄a'í ra ma anima yo chi'in ndisaa ma ñamani ra ña ìyo ma andivi cha'a' ña k̄uu yo kuenda Cristu. ⁴Ndioo k̄uu ma ra k̄achin yo ma ora tak̄'an tuvi ma ñuñivi niku, kuenda ña na kuu yo ñivi ra cha'a' ña ni ndo'iin yo chi'in Jesucristu, ikan na kuu yo ndian í ta na k̄uu ja'a ni'i ndian tisokuati na yo nuu ra. Ta cha'a' ña ya'a k̄uuni ra nde'e ra yo kuu yi ña ⁵k̄uuni ra ña ni ndaki'in nda'vi ra yo kuenda ña k̄uu se'e ra yo ma antea ña j̄atuvu ra ma ñuñivi, vati cha'a' ma Jesuu k̄uu yi ña nd̄aki'in ra yo. Ti takan k̄uuni maa ra, ta takan ch̄ata'ani ra ja'a ra ndia. ⁶Yakan va cha'a' yakan k̄uu yi ña ìyo yi ña nani ora jaka'nu yo ma Ndioo cha'a' ma ñamani ra ña ya'aga va'a ña k̄uu yi, vati chi'in yi j̄a'í ra yo cha'a' ma ña nduva'a kui k̄uuni ra nde'e ra ma se'e ra Jesuu. ⁷Ta juuni cha'a' ña ñivi Ndioo k̄uu yo, Ndioo j̄akakú ra yo chi'in nii ma ra se'e ra ña ch̄ati niku, ta j̄aka'nuni ra yo cha'a' ma kuati yo ndia. Ndisaa yakan j̄a'a ra kuenda yo cha'a' ña ìyo kua'a' ñamani ra, ⁸ña ch̄a'a ra nuu yo chi'in

nduva'a kua'a' ña ch̀to ra chi'in chinituni ra. ⁹Ta Ndioo chā'a ra ña nàkoto yo ma tu'un xe'e ra ña ìyo nuu ra, ma ña va'a ña ni ja'a ra ña töve ch̀to yo niku. Ti cha nākanini maa ra naja kua ni ja'a ra yi chi'in Cristu. Ta ya'a ch̀sii ra ña jachinu ra yi cha'a' ra. ¹⁰Vati ma tu'un ikan, kāti ra ña ni chinu yi ora na kuta'an ji'na ma tiempu ña ìyo yi ña kuu yi. Vati ma Ndioo ni jando'iin ra tandi'i ma nakuyi chi'in ma ñivi nda ma andivi chi'in ma ñuñivi i'ya ndia. Ta Jesucristu k̀u ma ra ni ndakoo ra ña na ka'nda ra tiñu.

¹¹Juuni cha'a' Cristu k̀u yi ña taji'na Ndioo kāchin ra yo ña na kuu yo ñivi ra, ikan na ni'i yo ma tundeeni ra ña ni ku'va ra nuu yo, ma tava k̀uni maa ma Ndioo. Vati tandi'i ma ña va'a ña jà'a ra, ni kuu yi tava k̀uni ra ña na kuu yi. ¹²Ta takan k̀uni ra, vati maa yo k̀u ma ndian nunuu ña kīcha'a ña ch̀nuni yo ma tu'un Jesuu, ta ikan na jaka'nu yo ra, ti ya'aga ìyo ma ndatu ra. ¹³Ta juuni ndyo'o ora ch̀to ndo ma tu'un ndaa cha'a' Jesuu, ña kà'an yi ña ni kakú yo, ta juuni ch̀nuni ndo yi, ta ma ora ikan ndō'iin ndo chi'in ra ta ndākuu ndo ñivi Ndioo jà'a ña chā'a ra ma Tati Í ra nuu ndo takua chā'a ra tu'un ña ni ja'a ra niku. ¹⁴Ta chi'in ma Tati Í ra ña chā'a ra nuu yo, Ndioo jàna'a ra iin ku'va ña ndicha ña ni ni'i yo ma tundeeni ra, ma tava chā'a ra tu'un ña ni ja'a ra, ti cha jākakú ra yo, ikan na ndakuu yo ndian k̀u ñivi ra. Ta yakan k̀u yi ña ya'a jaka'nu yo ra cha'a' ña nduva'a ka'nu ra k̀u ra.

**Paulu ch̀kan ra nuu Ndioo ña na ku'va ra
tiaga chinituni nuu ma ndian ch̀nuni**

¹⁵Yakan va yu'u nda ora ch̀toi ña ya'a ch̀nuni ndo tu'un ma Racha'nu Cristu, ta naja kua ya'a k̀uni ndo nde'e ndo tandi'i ma ndian k̀u ta'an yo ndian í kuenda Ndioo, ¹⁶ta vitin töve ndàkoi ña kà'in ta'vindioo nuu ra cha'a' ndo, ta endee nākanini cha'a' ndo ora kà'in chi'in ra. ¹⁷Ch̀kain ñamani nuu Ndioo, ra k̀u Tatá yo, ra nduva'a kuii ka'nu, ta juuni rakan jaka'nu ma Jesucristu ra, ch̀kain nuu ra ña na ku'va ra tiaga ma Tati Í ra nuu ndo, ikan na koto kachin va'a ndo ma chinituni Ndioo, ta kuu kutunini va'a ga ndo naja kua k̀u ma Racha'nu Ndioo. ¹⁸Ch̀kain ñamani nuu Ndioo ña na jandondichin ra ma chinituni ndo, ikan na kuu koto kachin ndo ndava kuu ma ña va'a ña ndātu ndo, ña ni ni'i tandi'i

ndian kâchin Ndioo ña kùu na ñivi ra. Vati ya'a ga ka'nu ta kuika kùu ma tundeeni ña ni ku'va ra nuu ma ndian kùu ñivi ra ta chìnuni ma tu'un ra. ¹⁹Ta ya'a ga ka'nu kùu ma ndatu ra, ta endee töve ndi'i yi. Ta ndatu ikan kùu ma ña chà'a ra nuu yo ndian chìnuni ma tu'un ra. Ta juuni ma ndatu ikan kùu yi ña jàna'a ma Ndioo nuu yo chi'in ndisaa kuii ñandee ra ²⁰ma ora jânataku ndiko ra ma Jesuu niku, ta jâ'a ra ña chūnandi ra ma iti' chiyo kua'a ra ma andivi ma nuu chà'nda ra tiñu. ²¹Ta chā'a ra ndisaa kuii ndatu nuu ra ña na ka'nda ra tiñu nuu ma ñivi chi'in nuu ndisaa kuii ma ña ìyo ndatu andivi takua ndian ndiso tiñu, ta ndian kùu kuvienu chi'in nda ndian ni kùuni ña chà'nda tiñu, nda ma tiempu i'ya chi'in ma tiempu ni kichi iti' nuu ndia. ²²Ndisaa kuii ma ña ìyo ma ñuñivi i'ya chi'in andivi, chā'a ma Ndioo ndatu ña na ka'nda ma Jesuu tiñu nuu yi. Ta juuni ma Ndioo jākuiso ra ra tiñu, ikan na kuu ra iin ra kuxini nuu ma ndian chìnuni. ²³Vati ma ndian ìyo kuenda ma veñu'u, ndiakan kùu na takua kùu ma kuñu ma Jesuu, ta ìyo ndatu chi'in ma ndian ìyo kuenda ma veñu'u jà'a Jesuu ndia, ta ma veñu'u ra kùu yi iin ña jàkutu yi ra, vati Jesuu kùu ma ra ka'nu ga kua tandi'i ma ña ìyo ñuñivi i'ya chi'in andivi ndia.

Jàkakú Ndioo yo nuu ma kuatio cha'a' ña chí'í Jesucristu

2 ¹Ma tatiempu, ndyo'o kùu ndo takua kùu ma ndian chí'í niku, cha'a' ma ña kini ta ma kuati ña jà'a ndo, ²ora chākunuu ndo ma ñuñivi ña jà'a ndo niku, ta jāchi'in ndo ta jā'a ndo ma takua kùuni ma kui'na ña chà'nda yi tiñu ma nuu tandi'i tati xaan ndia. Ta juuni chà'nda yi tiñu nuu ma ndian töve jāchi'in ma ña kà'an Ndioo ti töve chìnuni na ma tu'un kà'an ra. ³Takan ìyo yo ma taji'na niku, ña jāchi'o ta jā'a yo ma ña kini chi'in ma chinitunio, ta ma ña chà'tani ma kuñu yo ja'a yi ndia. Cha'a' ma kuati ikan ìyo yi ña ni'i yo ma tundo'o jà'a ma Ndioo niku, indukuni takua ni ta'an ma inga ñivi. ⁴Va ma Ndioo ya'a ga kùnda'vini ra yo, ta ya'a ga kùuni ra nde'e ra yo, ⁵ta vaji ndian cha chí'í kùu yo niku cha'a' ma kuati jà'a yo, va ma Ndioo chā'a ra ña na koo ndito ndiko yo indukuni chi'in Jesucristu. Cha'a' ña ya'a ga va'a kùu ma ñamani Ndioo, yakan va jākakú ra yo. ⁶Ndioo kùu ma ra jânataku yo indukuni chi'in ma Jesucristu, ta jākunandi ra yo chí'in ra ma nuu chà'nda ra tiñu ma iti' andivi. ⁷Ndioo jā'a ra

takan, ikan ma ndian ni kichi iti' nuu kuu nde'e na naja kua ka'nu kùu ma ñamani ra, ta naja nduva'a kuii kùuni ra nde'e ra yo, cha'a' ña ndō'iin yo chi'in ma Jesucristu. ⁸Vati chi'in ñamani Ndioo ni'i ndo ña ni kakú ndo cha'a' ma ña chinuni ndo. Ti ma ñamani i'ya na töve ña nànduku maa ndo kùu yi, vati Ndioo kùu ma ra chā'a sani ra yi nuu ndo. ⁹Töve tiñu ni'i ndo ña jà'a maa ndo kùu yi, yakan va ni'iin ndo na töve ìyo yi ña kuu sukun kuuni ndo cha'a' ña ndian cha kàkú kùu ndo. ¹⁰Vati Ndioo kùu ma ra jā'a ña tūvi yo, rakan kùu ma ra jātuvi ra yo kuenda ña ndo'iin yo chi'in Jesucristu, ikan na ja'a yo tiñu va'a, ta yakan kùu yi ma ña kā'an ra ma ora kāchin ra yi kuenda yo.

Jesuu jāndo'iin ra yo chi'in Ndioo

¹¹Yakan va ndyo'o, ndian yöve judú kùu ndo, ta ndyo'o kùu ma ndian kà'an ndian judú ña nani ndo te'en, yöve ndian tà'nda ñii nuu ika kùu ndo, ta ma ndian judú nàni na te'en, ndian tà'nda ñii nuu ika kùu na. Ta ña'a kùu yi ma ña jà'a maani na chi'in ma kuñu na. ¹²Ta ndyo'o ndian yūvi judú, na kuku'un va'ani ndo vati ma tatiempu niku töve ìyo Cristu chi'in ndo niku, ta juuni töve ìyo ndo indukuni chi'in ma ñuu Israel ndia. Ta ma tu'un ña jāndo'iin Ndioo chi'in ndian judú ma ña töve ña'a maa ndo kùu yi, ni ma tu'un ña kāti ma Ndioo ña ni ku'va ra nuu na ndia. Ni chi'in Ndioo töve ìyo ndo ma ñuñivi i'ya, ta ni töve ndàtu ndo ni'iin nakuyi ña va'a nuu Ndioo. ¹³Va vitin ndicha kuii ña cha ndō'iin ndo chi'in Jesuu cha'a' ma nii ra ña chāti, ndyo'o ya'a ga chika ìyo ndo niku, ta vitin cha ndōyatin ndo xiin Jesuu. ¹⁴Jesuu kùu ma ra jākutaxin ma anima yo. Rakan kùu ma ra jā'a ña na ndo'iin ma ñivi judú chi'in ndyo'o ndian yūvi judú ña na ndo'iin na ta kùu na iin ñuuni, ma ora kīndaa ra ma ña xaani ña kùu yi takua kùu iin xa'va sukun ña jākesiin yi na. ¹⁵Ora chī'í Jesuu jāchinu ra ma ña kà'an ma tu'un ley ña jāchi'in ma ndian judú ña ka'nda yi tiñu nuu na, ta chi'in juuni maa ra kuu jando'iin ra ndian judú chi'in ma ndian yöve judú, ikan na kuu na iin ñuu chaa, ña kùu koo vii na chi'in Ndioo. ¹⁶Cha'a' ña chī'í ma Jesuu nuu kruu, jāndomani ra ninduvi ñuu, ña na kùu koto na nde'e na ta'an na niku. Ta jākutaxin ra ma anima na ta jāndo'iin ra na, ikan na kuu na iin ñuuni, ta na koo

taxiin na chi'in Ndioo. ¹⁷Jesuu kichi ra ta kātitu'un ra iin tu'un va'a ña na koo taxiin ma anima tandi'i ndo, nda ndyo'o ndian iyo chika chi'in Ndioo chi'in ma ndian iyo yatin chi'in ra ndia. ¹⁸Vati cha'a' Jesuu kùu yi ña ndyu'u chi'in ndyo'o kùu jatu'va yo yo nuu ma ra kùu Tatá yo jà'a ma Tati Í Ndioo ña iyo chi'in ndisaa yo. ¹⁹Yakan va ndyo'o, na tüva ga kuu ndo takua kùu ma ndian kichi inga ñuu, vati vitin indukuni kùu ndo takua kùu ma ñivi Ndioo, ta ma ñuu ndian kùu ñivi ra indukuni kùu yi ma ñuu ndo ndia. ²⁰Ndyo'o kùu ndo tava kùu iin ve'e ña kùva'a siki yuu cha'a ve'e ma ora ja ni kicha'a yi kuva'a yi, ma tava kùu ma ndra tatun Ndioo chi'in ma ndra kà'an chi'in tu'un yu'u ra, ta juuni maa ma Jesuu kùu ra ma yuu nunuu ña ka'nuga ña kùva'a cha'a ma ve'e. ²¹Ta ndō'iin yo chi'in Jesuu takua kùu ma ndatiñu ña kùva'a ma ve'e. Ta kuàndita kuva'a yi, nda kati chaa yi kùu yi iin veñu'u í ña ndo'iin yi chi'in ma Racha'nu Jesuu. ²²Ta ma Tati Í Ndioo, jà'a yi takan ña juuni ndyo'o kuàndo'iin ndo indukuni chi'in na, nda kati chaa ndo koo ndo tava kuu iin veñu'u ka'nu ma nuu iyo ma Ndioo tichi yi, jà'a ma Tati Í ra.

**Paulu ndiso ra tiñu ña na jana'a ra ma tu'un
Ndioo nuu ma ndian töve kùu judú**

3 ¹Yakan va yu'u Paulu, indii vekaa cha'a' ña jàkui tiñu nuu Jesucristu kuenda ndo, ndyo'o ndian yüvi kùu ñivi judú. ²Ta ndyo'o cha ch̀to ndo ña Ndioo jākuiso tiñu ra yu'u ña na jana'i ma tu'un cha'a' ma ñamani Ndioo nuu ndo. ³Ta tava cha tã yi, Ndioo jàna'a kachin ra nui ma tu'un xe'e ña ni ja'a ra. ⁴Na jakua'a ji'na ndo yi, tajan ku'va ndo kuenda ña ch̀toi ma tu'un xe'e ña kà'an cha'a' Cristu. ⁵Iin tu'un xe'e ña töve nī nakoto ma ñivi yi ma tatiempu niku. Va cha'a' Tati Í ra, vitin cha chā'a ma Ndioo ña na koto ma ndra í ña kùu tatun ra chi'in ndra kà'an chi'in tu'un yu'u ra ma tu'un xe'e ikan. ⁶Ta ma tu'un xe'e ikan kùu ña'a: Ña cha'a' ma tu'un ña kà'an Ndioo ña ni kakú ma ndian töve kùu judú, ta ni ni'i na indukuni ma tundeeni ña ni ni'i ma ndian judú, vati juuni iin ñivini ni kùu na chi'in na ndia. Ta ma tu'un chā'a Ndioo nuu ma ndian judú cha'a' ma Jesucristu, indukuni ni kusii kuuni na, ora ni'i na yi ndia, ti takan kà'an ma tu'un va'a cha'a' Jesucristu. ⁷Ta cha'a' ma ñamani ña chā'a Ndioo nui, kùu yi

ña Ndioo cha jākuiso tiñu ra yu'u ña na katitu'in ma tu'un ra, vati ndatu ma Ndioo jà'a ña ìyo yi chi'in.

⁸Yu'u yüvi ma ra va'a tiaga kùì tañu ma ndian kùu ñivi Ndioo, va kùì takua kùu iin ravalini tañu na. Vaji iin ra takan kùì, Ndioo kāchin ra yu'u ta chā'a ra ma ñamani ra nui ña na katitu'in ma tu'un va'a cha'a' Jesucristu nuu ma ndian yüvi judú. Ma tu'un ikan nduva'a kuii ka'nu kùu yi ña na töve kùu ni'i ndi'i yo yi. ⁹Ta jākuiso tiñu ra yu'u ña na ku'vai koto tandi'i ndo ndava kùu ma tu'un xe'e ña kùmi ma Ndioo taji'na niku, ra jā'a ña tūvi tandi'i ma ña ìyo ma ñuñivi i'ya. ¹⁰Ta takan vitin ndisaa nuu tati ña chà'nda tiñu andivi kùu nata'an yi kua'a' nuu ma chìnituni ma Racha'nu Ndioo ora nde'e yi ma ndian chìnuni ña ìyo kuenda ma veñu'u Cristu. ¹¹Ta Ndioo jā'a ma te'en cha'a' ma tiñu ña kùuni ra ja'a ra endeeni chi'in ma Racha'nu Jesucristu, ra kùu chito'o yo. ¹²Ta cha'a' ña cha ndō'iin yo chi'in ra ta chìnuni yo ma tu'un ra kùu yi ña töve ndasii yo kùtu'va yo nuu ma Ndioo, ña ìyo tundeeni ra chi'in yo. ¹³Yakan va jànini ndo ña koto kùnda'vi kùuni ndo cha'a' ma ña ndè'i tundo'o vitin cha'a' ndo, vati ma ña'a iin ña nduva'a kuii va'a kùu yi kuenda ndo.

Nduva'a kuii kùuni Jesuu nde'e ra yo

¹⁴Cha'a' ña'a kùu yi ña nàndi chitì ta chà'i ta'vindioo nuu ma ra kùu Tatá yo ìyo andivi, ¹⁵ma ra jà'a ña ni'i ma ta'ii'iin ma se'e ma ñivi ma sivi na, ndava nda ma andivi chi'in ma nuñu'u' ñuñivi ndia. ¹⁶Chikain ñamani nuu ra ña na ku'va ra ma ña iñu'u ra chi'in ma ña kuika ra ta chi'in ma ña va'a ra nuu ndo, ta juuni na ku'va ra ña na koo ñandee ndo chi'in ndatu ra ma tichi anima ndo jà'a ma Tati Lí ra ña ìyo chi'in ndo. ¹⁷Ta na koo ma Jesucristu chi'in tu'un ra ma tichi ma anima ndo cha'a' ma ña chìnuni ndo ma ña kà'an ra. Tuva takan ndaa va'a chìnuni ndyo'o, nda ma tichi anima ndo ta kùuni ndo nde'e ndo Jesuu, ¹⁸kuu kutunini ndo chi'in ndisaa kuii ma ndian chìnuni ña ya'a ga ki'in ta kani, ta kono ta sukun kùu ña ya'a ga kùuni ma Jesuu nde'e ra ndo, ¹⁹ikan na nakoto va'a ndo ña ya'a ga kùuni ma Jesuu nde'e ra ndo, vati ka'nu nduva'a kuii ga kùu yi takua ndisaa kuii ña kùu nakanini yo ta na kùu chaa yo nakoto ndi'i yo yi. Ti Ndioo

kùuni ra ña na ni'i yo tandi'i ma tundeeni ra ña ìyo ra, ikan na ndakuu yo koo yo takua ìyo ra chi'in ma ndatu ka'nu ra.

²⁰ Yakan va na jaka'nu yo Ndioo, vati ìyo kua'a' va'a ndatu ra ña na kuu ja'a ra ma ña chìkan yo chi'in ma ña chàniini yo, ta kùu ku'va ra tiaga kua ma ña chìkan yo nuu ra ndia. Ta chi'in ndatu ra jà'a ra ma ña kùuni ra ku'va ra nuu yo. ²¹ Na jaka'nu yo ma Racha'nu Ndioo, ti iin ra nduva'a kuii ka'nu kùu ra!, ta nde'o ma ña ka'nu ja'a ra nuu ma ñivi ìyo veñu'u Jesucristu ta juuni takan nde'o yi chi'in ra ndia. Ta, itakan na kùu yi ndisaa tiempu ta endeeni! Amén.

Ndioo jàndo'iin ra ñivi ra chi'in Tati Í ra

4 ¹ Yakan va yu'u indii ma vekaa cha'a' ña kàtitu'in cha'a' ma Racha'nu Jesucristu. Yakan va jàninì ndo ña na koo ndo ma takua ìyo yi ña koo ma ndian kàchin ma Ndioo ña na kuu na ñivi ra. ² Na kuu ndo ndian masu anima, ta vii kà'an ndo chi'in inga ñivi, ta na jandeeni ndo chi'in ma ña ja'a ta'ii'iin ta'an ndo cha'a' ña ya'a ga kùuni ndo nde'le ndo na. ³ Ta ndisaa tiempu na nanduku va'a ndo naja koo vii ndo chi'in ta'an ndo, ikan na töve naa ma ña ndo'iin ta'an ndo ña chā'a ma Tati Í Ndioo nuu ndo. ⁴ Ta iin kuñuni kùu yo chi'in ra, ta uvani Tati Í Ndioo ìyo, ta indukuni kāna ndio ra yo, ña ndàtu yo ña va'a ña ni ku'va ra nuu yo. ⁵ Uvanuu Racha'nu Jesuuni ìyo, ta iin ni ña kùu chinuni yo ndia, ta iin ni kua kuu

Nuu ndò'iin ti'vi ma ñivi ña chìnuni tu'un Jesuu (4:1)

kunduta yo ndia. ⁶Uvanuu Ndioo ra kùu Tatá ndisaa yo, ta rakan kùu ra chà'nda tiñu nuu ndisaa yo, ta kùta'an ra chi'in yo, ikan na kuu jachinu ndisaa yo takua kùuni ra, ta ìyo ra chi'in ndisaa yo ndia. ⁷Va ta'ii'in yo nì'i yo ma ña sōkó ma Jesuu nuu yo, ña kùu yi ma ñamani ra ña kùuni ra ku'va ra nuu yo. ⁸Yakan va ma nuu tutu Ndioo kà'an yi te'en: “Ndāa ma Jesuu kuà'an ra iti' andivi ña ndàkan ra ndian ndikun chi'in karena kuà'an chi'in ra, tajan sōkó ndio ra iin ma ndatiñu na nuu ma ñivi ñuu ra.” ⁹¿Ta niyi kùuni yi ka'an yi ma ña ndāa ra kuà'an ra ma iti' andivi?, kùuni ndo. Yakan kùuni yi ka'an yi ña jì'na nūu ra ma nuu ñu'u' ñuñivi i'ya. ¹⁰Ta ma ra nūu, juuni ra kùu ma ra ndāa ma nuu sukun ga ma andivi, ikan ma ndatu ra ni jakutu yi yi ninii ka'nu ma andivi chi'in ñuñivi. ¹¹Ta juuni maa ra kùu ma ra chā'a ra ndatu ña jākuiso ra tiñu nuu ta'ii'in yo ndian chìnuni tu'un ra. Vati iin ndian nì'i tiñu ña na kuu na ma tatun ra, ta inga ndian nì'i na tiñu ña na kuu na ndian kà'an chi'in tu'un yu'u ra, ta inga na nì'i na tiñu ña na kuu na ndian kàtitu'un naja kùu yi ña jàkakú Cristu yo, ta inga ndian nì'i na tiñu pato ta matru ndian jà'a kuenda ta jàna'a na nuu ma ndian chìnuni ndia. ¹²Takan jà'a Cristu ña jākuiso ra tiñu nuu ma ndian kùu ñivi ra, ikan na ja'a na tiñu Ndioo kuenda ma ndian chinuni ta ja'a na ña na kua'nu ndisaa ma ndian kùu ma kuñu ma Jesuu, ¹³nda kati chaa ndisaa yo chinuni va'a ma tu'un ra ta ndo'iin yo chi'in ra ta nakoto yo ma ra kùu se'e ma Ndioo, ikan na ndakuu yo ndian nduva'a kuii va'a ta ndaa nuu Ndioo takua kùu Cristu. Ta tu takan ja'a yo ni nì'i yo ña na kuu kuicha va'a ma chinituni yo ta takan kuu ndakuu yo koo yo indukuni takua ìyo ra. ¹⁴Na tūva kuu yo tava kùu ndiakwati, vati ma ndiakwati numini sàma ma kua chà'nini na, ta ndiakan kùu na takua iin varku ña kuà'an run te'en tikan jà'a ma tati. Takan kùu ma ndian chini nda tu'un ni kùuni ña jàna'a ma ndra janda'viña'a ñivi. Vati ma tu'un jàna'a ndra ja'ani ndra ña tu'un ndicha kùu yi, jin ma tu'un vatani kùu yi. ¹⁵Va'aga tuva kà'an yo ma ña ndaa chi'in ta'an yo cha'a' ña kùunio nde'o na, chi'in tandi'i ña ìyo tichi anima yo kùakua'nu yo, ikan na kuàndakuu yo takua kùu ma Cristu, ra kùxini. ¹⁶Ta Cristu kùu ma ra ña jàndo'iin ra ta'ii'in yo ña kùu yo kuenda ma veñu'u ra. Ta nuu ta'ii'in yo chà'a ra iin tiñu ña jà'a yo. Ta ora chatiñu yo ma tiñu ikan

endee tindeo ta'an yo, ikan na kua'nu va'a yo, ikan na kuunio nde'o ta'an yo tiá kua'a' ga.

Kìcha'a ìyo chaa ndiko ñivi koo na chi'in Cristu

¹⁷Ña'a kùu ma ña kà'in chi'in ndo ta chikain ñamani nuu ndo chi'in ma sivi Racha'nu Jesuu ña na kôo ga ndo ma tava ìyo ma ndian töve chìnuni, vati ma ndiakan ìyo na ma tava kùuni ma chinituni na ma ña töve va'a. ¹⁸Ta tükuii kùtunini na nì'iin nakuyi. Ma ndiakan cha jàkesiin na na iti' va'a ña kùuni Ndioo ña na ku'un na cha'a' ña töve chìto na cha'a' ña ya'a ga ndava ma anima na. ¹⁹Ta tūva kanuu na ja'a na ña kini ta endee tivi ma anima na kuenda ña ja'a na ma ña kini. Ta ndisaa tiempu jà'a na tandi'i ña töve va'a ña chà'nini na chi'in kuñu na.

²⁰Va ndyo'o, na yöve tu'un i'ya kùu ma ña kùtu'va ndo cha'a' ma Cristu. ²¹Va ma tu'un ña kùtu'va ndo ora chīni ndo ña ma ndian kātitu'un cha'a' ra kùu yi mamaa tu'un ndaa ña ìyo chi'in Jesuu. ²²Ma tu'un cha'a' ra jàna'a yi ña ìyo yi ña ndakoo ndo naja kua chīyo ndo tatiempu, vati yakan kùu ma ña jātivi yi ma anima ndo niku, ta ya'a ga jānda'viña'a yi ndo cha'a' ma ña kùuni ndo ña töve va'a. ²³Va ndyo'o ìyo yi ña jandochaa ndo ndo ma chinituni ndo chi'in ma anima ndo. ²⁴Ta na jandochaa ndiko ndo ma kua koo ndo ma ñuñivi, cha'a' ña jātuvu ma Ndioo ndo takua kùu ra, ti iin ra ndicha va'a ta ndaa ta í kùu ra.

²⁵Yakan va vitin, na kà'an ga ndo ma tu'un vata, vati na ka'an ndo ma tu'un ndaa chi'in ta'an ndo, ti ndisaa yo kùu yo iin kuñuni. ²⁶Tu kuxaan ndo, na ja'a ndo kuenda nuu ndo ta koto jà'a ndo ma kuati, ta ora kuxaan ndo, ta na kù'va ndo ña koo yi ninii nduvi chi'in ndo. ²⁷Ta na kù'va ndo ña ka'nda ma kui'na tiñu nuu ndo. ²⁸Ta tu ìyo nda ndyo'o ña kùu ndo ndian su'u, va'a ga ña jàtiñu ndo ta jàña ndo ña su'u ndo, ta jà'a ndo iin tiñu va'a chi'in nda'a' ndo, ikan na koo ta'an ma ndatiñu nuu ndo kuenda ña tindee ndo ndian chiniñu'u yi. ²⁹Na kà'an ndo tu'un kini, va'aga ña na ka'an ndo mamaa tu'un vii ma ora kà'an ndo, ikan na tindee yi na ña nani'i na naja kua koo va'a na, ta takan sii kuuni ma ndian chini yi. ³⁰Ta na ja'a ndo kuenda nuu ndo, koto kùnda'vi kuuni ma Tati Í Ndioo ja'a ndo, vati cha ìyo ma ku'va yi chi'in ndo ña kà'an yi ña ñivi

Ndioo kùu ndo, ta cha'a' yakan kùu yi ña ni jakakú ra ndo ora ni chaa ma kivi ña jàchinu ra yi. ³¹Ta na jaña ndo tandi'i tu'un kini ña kà'an ndo: takua kùu ma ña ya'a kayuni ndo, chi'in ña kùxaan ndo, chi'in ña chàta'ani ndo kanachaa ko'o ndo ora kànita'an ndo, chi'in ña kàti'ini ndo chata ñivi, ta chi'in tandi'i inga tuku ña kini ña chàta'ani ndo ja'a ndo ndia. ³²Va'aga ña na kuu ndo iin ndian va'a ta vii koo ndo chi'in inga ñivi. Ta na kunda'vini ndo na, ta jaka'nuni ndo ma kuati jà'a ta'ii'iin ndo chata ta'an ndo tava jà'a ma Ndioo ora jàka'nuni ra ma kuatio cha'a' Cristu.

Naja kua ìyo yi ña koo ma ñivi Ndioo

5 ¹Vati ndyo'o kùu ndo se'e Ndioo, iin ndian ya'a ga kùuni ra nde'e ra. Yakan va na janini ndo kùu ndo tava kùu ra. ²Na kuuni ndo nde'e ndo ma ta'an ndo, indukuni ma takua kùuni ma Cristu nde'e ra yo, ta sòkó ra ra ta chí'í ra cha'a' yo takua kùu ora sòkó yo iin mvechala kuenda Ndioo. Ta ora sòkó ra ra kùu yi iin ña va'a ta iin ña xiko nduva'a kuii vii kùu yi kuenda ma Ndioo. ³Ndyo'o ndian kùu ñivi Ndioo na töve ìyo yi ña ki'vi ndo chi'in ña'a yüvi ñasi'i ndo, ta ña'a chi'in iin ra yüvi ii ndo, ta juuni töve va'a jà'a ndo ni'iin inga ña kini, ta ña nänduku ndo ma ña kukuika ndo. Tandi'i ña'a ña töve va'a nakanini ndo yi a ka'an ndo yi ndia. ⁴Na kà'an ndo ma tu'un kini ni tu'un kàti'ini ndo chi'in tu'un ña kà'an ndaa ndo ndia, vati ma tu'un i'ya ña töve ìyo yi ña ka'an yo yi. Va'a ga ña na jaka'nu ndo ma Ndioo chi'in ma tu'un ndo. ⁵Ta vitin va cha chító va'a ndo ti tu ndyo'o ndian kì'vi chi'in ma ña'a töve kùu ñasi'i ndo, a ja'a ndo iin ña kini, a kùuni ndo ndokuika ndo, na kùu ni'i ndo nuu ni koo ndo ma nuu chà'nda Ndioo tiñu chi'in Cristu. Ta ndisaa ndian jà'a takan kùu na takua ndian jàka'nu na yutun í. ⁶Ta na kù'va ndo ña kèña'a na ndo chi'in tu'un töve nda kuenda, vati ma Ndioo kuxaan ra chi'in ma ndian töve jàchi'in ma tu'un ra. ⁷Ta ña töve kuii ndo'iin ndo chi'in ma ndiakan. ⁸Ndyo'o antea ya'a ga naa ma ñuñivi ìyo ndo niku, ta vitin ña ndō'iin ndo chi'in ma Racha'nu, yakan va ndichin va'a ma ñuñivi ìyo ndo. Na kundaa va'a ndo ti se'e ma Racha'nu kùu ndo. ⁹Vati ma ñu'ú ra jà'a yi ña na ni'i ndo ma ña ndicha, ña ndaa chi'in ña nduva'a kuii va'a. ¹⁰Na nanduku ndo ja'a ndo ma ña chàta'ani ma Racha'nu. ¹¹Na ndikita'an

ndo ta na ndö'in ndo chi'in ma tiñu kini ña jà'a ma ndian ìyo ma ñuñivi naa, ma ndian töve nàkoto na ma Racha'nu, va'aga ña na katakuati ndo ma ña jà'a na ma nuu ndichin ma nuu ka'iin kua'a' ñivi. ¹²Vati ndava kanuu kùuni yo ora kà'an yo cha'a' ma ña jà'a xe'e na. ¹³Vati tu ndisaa kuii ma tu'un kà'an yo keta yi ma nuu ndichin nuu ka'iin kua'a' ñivi, kìndoo kachin va'a yi. Vati ma ñu'ú kùu ma ña jandondichin ndisaa kuii ma nakuyi. ¹⁴Yakan va te'en kà'an yo:

Na ndakoun, yo'o ña kixi,

Na ndetaun tañu ma ndian chí'í,

Ti Cristu kùu ma ra ni jatuun ra ma iti' kuà'un.

¹⁵Yakan va na kumi kuenda va'a ndo ma ña jà'a ndo chi'in ma ña kà'an ndo. Na koo ndo ma tava kùuni maa ndo, vati na koo ndo va chi'in kua'a' chinituni va'a ndo. ¹⁶Na koo va'a ndo ma tiempu i'ya ta na jaña ndo ma ña töve va'a ña jà'a ndo, vati ma tiempu vitin ya'a ga kini jà'a na. ¹⁷Na jà'a ndo ma ña töve va'a ña kùuni maa ndo, vati na numi nanduku ndo naja kua kutunini ndo ma ña kùuni ma Ndioo ña ja'a ndo. ¹⁸Na töve ìyo yi ña ko'o ndo ndixi, ta kùuní ndo jà'a ra', vati yakan kùu ma ña jà'a ña töve va'a jà'a ndo. Ma ña ìyo yi ña ja'a ndo kuu ña na koo kua'a' va'a ma Tati Í Ndioo chi'in ndo. ¹⁹Ta na ka'an ndo chi'in ma inga ñivi chi'in tu'un Salmu ta kata ndo iin yaa, iin yaa ña kà'an tu'un í kuenda ma Racha'nu, kata ndo ta jaka'nu ndo ra chi'in ndisaa kuii anima ndo. ²⁰Na ku'va ndo ta'vindioo nuu ma ra kùu Tatá yo nani ora cha'a' ndisaa ña jà'a ra cha'a' yo. Ta takan na ja'a ndo chi'in sivi ma Racha'nu chito'o yo Jesucristu.

**Naja kua ìyo yi ña koo ma ñivi chìnuni
tu'un Jesuu chi'in ma ñivi na**

²¹Ndyo'o ndian iñu'u chi'in Cristu, ìyo yi ña tiñu'u ndo ta jachi'in ta'ii'iiin ndo chi'in ta'an ndo. ²²Ndyo'o ñivi ña'a ña cha tãnda'a, na jachi'in ndo ta na tiñu'u ndo ndra kùu ii ndo, ti ña'a kùu ma ña ìyo yi ña ja'a ndo cha'a' ña chìnuni ndo ma tu'un ma Racha'nu. ²³Vati ma ra kùu iian, kùu ra ma ra kuxini nuan, indukuni ma takua ma Cristu kùu ra ma ra kùxini nuu ma veñu'u ma ndian chìnuni. Ta juuni Cristu kùu ma ra jàkakú ra na, vati ndiakan kùu na takua kùu ma kuñu ra. ²⁴Ti indukuni takua ma ndian chìnuni ta jàchi'in na ma Cristu, ta

juuni takan kùu chi'in ma ñivi ña'a cha tãnda'a ña jãchi'in vi ndisaa ma ña kà'an ma ra kùu ii vi.

²⁵Ndyo'o ndra'ii na kuuni va'a ndo nde'e ndo ma ñivi kùu ñasi'i ndo indukuni ma tava Cristu kùuni ra nde'e ra ma veñu'u ma ndian chìnuni ta sōkó ra ra ña chi'í ra cha'a' na. ²⁶Ta takan kuàndakuu na ndian íí jà'a ra, ta janandoo ra na chi'in takuui ta chi'in ma tu'un ra ndia. ²⁷Ta takan kùu, ikan na jaya'a ra na nuu ìyo maa ra. Ta takan ndākuu na ndian tacha ta nduva'a kuii vii, ti ni kuu na takua kùu iin ja'ma töve tíí yi ta töve meku yi kuenda ra, vati ni kuu na iin veñu'u nduva'a kuii íí ta ndaa va'a. ²⁸Ta takan ma ndra tãnda'a ìyo yi ña kuuni ndra nde'e ndra ma ñasi'i ndra takua kùuni ndra nde'e ndra ma kuñu ndra. Ti ma ra kùuni nde'e ma ñasi'i ra kuuni ra nde'e ra juuni maa ra ndia. ²⁹Vati ñi'ii ñivi töve xàani na nde'e na ma kuñu juuni maa na vati jakachi na yi ta kumi kuenda na yi, indukuni ma tava jà'a ma Jesuu chi'in ma veñu'u ndian chìnuni. ³⁰Vati ma ndian chìnuni kùu na takua kùu ma kuñu ra. Ta juuni maa yo kùu yo ma kuñu ra ndia. ³¹“Yakan va ma ndra'ii ni ndakoo ndra ma tatá ndra chi'in ma'a ndra ora tanda'a ndra chi'in ma ñasi'i ndra, ta ninduvi vi ni kùu vi iin kuñuni.” ³²Ña'a kùu iin ma tu'un xe'e ka'nu nduva'a kuii, va yu'u kà'in cha'a' ma Cristu chi'in cha'a' ma ndian chìnuni tu'un ra. ³³Yakan va ndisaa kuii kivi, ma ta'ii'iin ndo ìyo yi ña kuuni ndo nde'e ndo ma ñasi'i ndo ma tava kùuni ndo nde'e ndo juuni maa ndo, ta ma ña'a cha tãnda'a, na tiñu'u vi ma ndra kùu ii vi ndia.

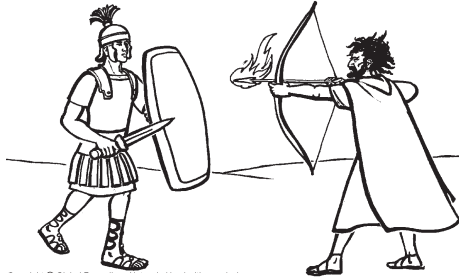
6 ¹Ndyo'o ndiakwati chi'in ndian yoko, na jachi'in ndo ma ña kà'an ma tatá ndo chi'in ma'á ndo cha'a' ña cha ndó'iin ndo chi'in ma Racha'nu, vati ña'a iin ña ndaa va'a kùu yi. ²Iin tu'un Ley ña kà'an Ndioo ña kùu yi ma ña nunuu ta juuni ndaka yi iin tu'un ña chā'a ra nuu ma ñivi ña na jachi'in na ma ña kà'an ma Ley ikan ña kà'an te'en: “Na tiñu'u nduva'a kuiun ma tatáun chi'in ma ma'un, ³ikan na koo sii va'un kua'a' va'a tiempu ma nuu ñu'u' ñuñivi i'ya.” ⁴Ta ndyo'o, ndra kùu tatá, na jākayuni ndo ma se'e ndo, vati va'a ga ña jakua'nu va'a ndo na ta kundayu'u va'a ndo na ta na jana'a ndo nuu na ma iti' ra, ikan na ki'vi na iti' ma Racha'nu ta kùuni na nde'e na ra ndia. ⁵Ndyo'o ndian kùu musu, na jachi'in ndo ndisaa ma tiñu ña tàva ndian chà'nda tiñu nuu ndo ma ñuñivi i'ya. Ta ora

jà'a ndo yi na tiñu'u ndo na chi'in ndisaa ma anima ndo, takua jà'a ndo ña jàchi'in ndo ma Cristu. ⁶Na ja'a va'a ndo ma tiñu kuenda na, va töve ivaa ma ora nde'e ni na, vaji ora töve na ña ja'a na kuenda ndo ìyo yi ña ja'a va'a ndo ma tiñu kuenda na, va töve ivaa chi'in ndiakan ni, vati iin tiñu va'a kùu yi ña jà'a ndo kuenda Cristu ndia. Vati chi'in ndisaa kuii anima ndo ja'a ndo ma ña kùuni Ndioo. ⁷Tandi'i ma ña jà'a ndo, na ja'a va'a ndo yi chi'in ndisaa kuii ma tundeeni ndo. Na ja'a ndo yi ma takua kùuni ndo ña jà'a ndo ma tiñu nuu ma Racha'nu, ta na töve nuu ñivini. ⁸Yakan va cha ch̀to ta'ii'iin ndo, ch̀to a kùu ndo musu a chàkuu nuna ndo, ni ni'i ndo ma ña ni ku'va ma Ndioo va naja kua kàa ma ña va'a ña jà'a ndo. ⁹Ta ndyo'o ndian chà'nda tiñu nuu ndian kùu musu, na tiñu'u va'a ndo ma ndian jà'a tiñu nuu ndo. Na töve jayu'vi ndo na. Na kuku'uni va'a ndo, ti juuni kùu ndo musu ma Racha'nu chito'o yo, ra ìyo andivi. Ta rakan ti iin nuuni ndè'e ra ndisaa ma ñivi.

**Na kuàtiñu yo ma ñandee chà'a Ndioo, nuu ndian
ch̀nuni kuenda jàkanaa yo ma kuati**

¹⁰Yakan va vitin ndyo'o yani, na ndo'iin ndo chi'in ma Racha'nu, ikan na ndakuu ni'i ndo cha'a' ma ndatu ka'nu ra. ¹¹Na kasi ndo ndo chi'in ndisaa kuii ma ndatiñu ña chā'a Ndioo nuu ndo, ikan na kundeeni ndo, ta ikan na töve kùu keña'a ma kui'na ndo. ¹²Vati töve kànita'an yo chi'in iin ñivi kua kàa maa yo, vati kànita'an yo chi'in kua'a' nuu tati xaan ña chàkunuán' ma iti' andivi. Vati yakán' kùu ma ñán' jà'a tiñu nuu naa nuu ma ñuñivi i'ya, ta chà'ndán' tiñu nuu ma ñivi ña ìyo nuu yi. ¹³Yakan va na kasi ndo ndo ta kuàtiñu ndo ndisaa kuii ma ndatiñu ña chā'a ma Ndioo nuu ndo, ikan na kundeeni ndo ma ora ni keta ma kivi xaan, ta ora cha chinu ja'a ndo ndisaa yi, ta na kundeeni ndo tiaga.

¹⁴Yakan va na ku'un ndo ma tu'un ndicha ña ch̀nuni ndo, ikan na kumi yi ndo takua kùu iin pañu. Ta na ku'un ndo ma ña ndaa ña kùu yi takua kùu iin chaleku ña kùmi yi ndo. ¹⁵Ta na koo yati va'a ndo kuenda na katitu'un ndo ma tu'un Ndioo ña jàna'a yi naja kua kuu koo vii yo chi'in ra. Ña'a kùu yi takua kùu iin ndichan ña tì'i ndo cha'a ndo. ¹⁶Ta ma ña ch̀nuni va'a ndo ma tu'un ra kùu yi kuenda ndo takua kùu iin kaa kutaa ña kùmi yi ndo. Ta takan kùu jakanaa ndo ma kui'na ora kànita'án' chi'in ndo.

*Na kuatiñu ndo ndisaa kuii ma ndatiñu ña
chā'a ma Ndioo nuu ndo (6:17)*

¹⁷Ta ma ña ni jàkakú Ndioo ndo kùu yi takua kùu iin te'e ña chundii yi xini ndo, ta ma tu'un Ndioo kùu yi kuenda ndo takua kuu iin machiti ña chà'a ma Tati Í Ndioo nuu ndo. ¹⁸Koto ndàkoo ndo ña kà'an ndo chi'in Ndioo: ta nani ora jàninini ndo ta ndàkan ndo nuu ra ña na kuta'an ma Tati Í ra chi'in ndo ora kà'an ndo yi chi'in ra. Na koo yati va'a ndo, ta koto jãña ndo ña kà'an ndo chi'in Ndioo. Ta na ka'an ndo chi'in Ndioo cha'a' ma ñivi chìnuni ma ña kà'an ra ndia. ¹⁹Na ka'an ndo chi'in Ndioo cha'i ndia, ikan na ku'va ra nui ma kua kùu ka'in, ikan na töve yu'vi katitu'in ma tu'un ña ìyo xe'e niku cha'a' Jesucristu. ²⁰Ndioo kùu ma ra tãchi yu'u ña na katitu'in ma tu'un i'ya nuu ndo, ta cha'a' yakan kuu yi ña indij ma tichi vekaa vitin. Yakan va na ka'an ndo chi'in Ndioo cha'i, ikan na töve yu'vi katitu'in yi nuu ma ñivi.

**Ta ña'a kùu tu'un nuu ndi'inia ña tàa
Paulu nuu ñivi ìyo ñuu Efesu**

²¹Ta tàchi ma ra nàni Tíkiku, ra yani yo ña ya'a kùuni nde'i, ra va'a jà'a tiñu kuenda ma Racha'nu, ikan na katitu'un ra nuu ndo ma naja kua ta'in ta niyi kùu ma ña jà'i ndia. ²²Yakan va tàchi ra nuu ndo, ikan na katitu'un ra yi nuu ndo, ikan na kuu jandomani ra ndo. ²³Ma Ndioo, ra kùu Tatá yo, chi'in ma Racha'nu Jesucristu, na ku'va ra ña na koo vii ndo! Ta na ku'va ra ma tundeeni ra nuu ndo, ikan na chìnuni va'a ndo tu'un ra, ta kuuni ndo nde'e ndo ta'an ndo! ²⁴Ta na koso ra ma ñamani ra chata ndo tandi'i ndyo'o ndian kùuni nde'e ma Racha'nu Jesuu. sTa takan töve jaña yo ma ña kùuni yo nde'o ra endeeni. Ta takan na kuu yi. Amén.